

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrť leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrť leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 14. junija 1901.

Politični oddelek.

Ob koncu zasedanja.

V torek je bilo zaključeno takoimenovano pomladansko zasedanje državnega zbora, in zato je gotovo umestno, da se ozremo vsaj na najznačilnejše momente te parlamentarne kampanje.

Ko se je po novih volitvah sešel državni zbor, se je to zgodilo pod jako neugodnimi avspicijami, in v obče se je pričakovalo, da bo prvi vihar odnesel Körberjevo ministrstvo. To je bilo umevno, saj je bil izid volitev za vlado jako neugoden. Körber je pri razpustu državnega zbora zanesljivo računal, da se zdrobi poljski klub. To upanje se mu ni izpolnilo, nasprotno, poljski klub se je vrnil v drž. zbor v pomnoženem številu. Tudi upanja Körberjeva glede izida volitev na Češkem se niso izpolnila. Nemški radikalci so pridobili večino nemških mandatov, češki klub pa je tako malo izgubil, da to ne pride v poštev. Račun, da postane Körber gospodar parlamenta, ker bodo največje slovanske stranke razkosane na frakcije, se ni izpolnil.

Začetkom zasedanja so Čehi zopet začeli obstrukcijo, takoimenovano tiho ali tehniško obstrukcijo, ki pa zaleže še več kakor najhrupnejša. Kar so hoteli doseči, so s tem v polni meri dosegli; vse je zastalo, nobena stvar ni mogla naprej, in kazalo se je, da postane tudi novo zasedanje brezuspešno.

Ministrstvo je bilo v najtežavnejšem položaju, a Körber je s srečno roko in veliko diplomatično spretnostjo premagal in odstranil vse velikanske ovire, ki so zadrževale redno zborovanje in plodonosno delovanje državnega zbora. Dosegel je uspeh, kakor ga ni mogel pričakovati niti največji optimist: ublažil je nasprotje mej Nemci in Čehi. Oni isti Körber, ki je podpisan na razveljavljenju Badenijskih jezikovnih naredb, je približal

Čehe in Nemce ter jih je pridobil za skupno delo na gospodarskem polju, pridobil jih je, ne da bi bil Čehom v narodnopolitičnem oziru dal kako zadoščenje za veliko ponižanje, katero jih je prizadejal z razveljavljenjem jezikovnih naredb. Prej je bil ves svet prepričan, da se to nikdar ne doseže, da vsako zadoščenje Čehom za razveljavljenje jezikovnih naredb obudi nemško obstrukcijo, iz kratka, da ni misliti na redne razmere v parlamentu, ker če bodo mirovali Čehi, bodo obstruirali Nemci, a če bodo mirovali Nemci, bodo obstruirali Čehi.

Ustanovitev galerije umetnosti v Pragi in cesarjevo potovanje na Češko dajeta jamstvo, da se vsaj v doglednem času ni bati, da bi se obnovila obstrukcija. Da je Körber ta čudež dosegel, to mu daje spričevalo izredne državniške sposobnosti. Mož je v polni meri opravičil zaupanje cesarjevo, ker je dosegel, v kar sploh nihče verjel ni: redno funkcioniranje državnega zbora.

In državni zbor je hitro in točno funkcioniral tako, kakor morda še nikdar. Tekom nekaterih tednov je storil celo vrsto vevvažnih sklepov, ustvaril nenavadno mnogo zakonov največjega narodnogospodarskega in socialnopolitičnega pomena. Od teh sklepov pričakujejo produktivni stanovi po vsi pravici, da požive in pomlade vse gospodarsko življenje v državi in pomorejo prebivalstvu vsaj do nekoliko večjega blagostanja.

Minola državnozborna kampanja spada mej najplodovitejše, kar jih pozna zgodovina našega parlamenta. Slovencem sicer to zasedanje ni prineslo družega, kakor Bohinjsko železnico, katero pridobitev pa mi nikakor nočemo podcenjati, ali da nismo več dosegli, tega so krivi tisti, ki so onemogočili skupen jugoslovanski klub. Usoda se je nad temi intransigenti maščevala. Ravno bojkotirani napredni poslanci so prinesli vsaj nekaj drobtin domov, njih preganjalci pa so se vrili praznih rok z Dunaja.

Zajedno s popisano evolucijo v državnem zboru od obstrukcije do skupnega dela Čehov in Nemcev se je izvršilo tudi na tihem neko novo grupiranje strank.

Fevdalni veleposestniki in konservativne frakcije so bile nekako v ozadje potisnjene in prav ob koncu zasedanja so se na političnem obzorju pokazale konture nove parlamentarne večine. Ministrski predsednik Körber se je porazumel in pobotal s poljskim klubom, in javna tajnost je, da deluje na ustanovitev parlamentarne večine v kateri bi bili jedro Čehi, Poljaki in nemški liberalci, okrog katerega jedra bi se potem grupirale tisti manjše frakcije, ki soglašajo s tistimi načeli, na katerih je mogoča tako nova koalicija.

Politični pregled.

Državni zbor je bil v torek na nedoločen čas preložen. V soboto je poslanska zbornica rešila zakonski načrt o premembi obrtnega reda, po katerem se nekoliko izravna nasprotje mej veliko industrijo in malim obrtom, kajti doslej je imel vsak trgovec, obrtnik ali tovarnar pravico, sam ali po svojih zastopnikih iskati naročil in odjemalcev, kar je bilo v škodo malim obrtnikom. V ponedeljek je zbornica razpravljala o lokalnih železnicah. V debato sta posegla tudi poslanca Plantan in Pfeifer. Minister Wittek je na Plantanova izvajanja izjavil, da pride železnica Tržič-Kranj že prihodnje leto na vrsto. Gospodarska zbornica je rešila zakon o deveturnem delavniku, predlogo o vodnih zgradbah na Češkem, ter več drugih načrtov. Razprava o davku na vožne listke je odložena do jeseni. Izmej dotičnih debat, ki so se vršile o teh predlogah je zlasti upoštevanja vredno, da je veliki industrijalec Hrupp se z veliko vnemo zavzel za zgradbo kanala mej Dunajem in Trstom.

Delegacijsko zasedanje je končano. Razprave so bile zlasti o vnanji politiki jako obširne, a izrek ministra grofa Goluchowskega, da delegacijske razprave nimajo nobenega vpliva na smer zunanje politike, kažejo drastično, koliko realnega pomena imajo izvajanja posameznih delegatov. Značilno je, da so se Vsenemci zavzeli za srbske težnje v Bosni in zagovarjali ustanovitev velike srbske države pod avstrijskim protektoratom.

Cesar na Češkem. — V sredo je cesar odpotoval v Prago. Temu potovanju, vprizorjenemu z velikim sijajem, se pripisuje znamenit političen pomen. Čehi se pripravljajo na kar mogoče najsijajnejši sprejem prav kakor bi šlo za to, pokazati svetu, da so poravnane vse difference mej češkim narodom in krono, nastalim vsled razveljavljenja jezikovnih naredb.

Investicijsko posojilo. — Finančni minister je v jedni zadnjih sej poslanske zbornice pojasnil, da se 4 % kronska renta najame pri poštni hranilnici, pri Rothschildovi banki, pri zemljekreditnem zavodu, ter pri kreditni banki. 125 milijonov kronske rente preide v državno upravo po kurzu 94 %. Nadaljnih 125 milijonov na akcijo za denarne potrebe prihodnjega leta. Delež državne uprave od dohodka določi konsorcij po dogovoru.

Italija. — Zadnje dni so bile v italijanskem parlamentu velike razprave o vnanji politiki. V ospredju je stalo razmerje mej Italijo in Avstrijo. Tu se je pokazalo kako velik je antagonizem mej tema državama, in kako so v Italiji zginile simpatije za trozvezo. To izvira posebno iz nasprotja zaradi Albanije. Razni govorniki so v italijanskem parlamentu povdarjali, da se hoče Avstrija polastiti Albanije, tako da bi postalo Jadransko morje pravo avstrijsko morje, povdarjali pa so tudi, da Italija tega nikdar ne pripusti. Ta debata dokazuje, da je prav verjetno, da pride mej Avstrijo in Italijo še do konflikta radi Albanije.

Macedonija. — Z ozirom na stališče Rusije glede gibanja v Macedoniji se je postavil takomenovani „macedonski komitè“ na stališče, da ne zahteva združenja z Bolgarsko, nego samo avtonomijo Macedonije.

Vojna v južni Afriki. — Angleški parlament je zopet dovolil 380 milijonov za vojno v južni Afriki. Zadnje dni ni bilo nikakih vesti z bojišča. Menda se Buri pripravljajo na kako večjo akcijo.

Bohinjska železnica in železnica čez Karavanke.

Minolo soboto je državni uradni list „Wiener Zeitung“ priobčil sankcionirano investicijsko predlogo. Sklep državnega zbora glede zgradbe druge železniške proge je torej zadobil cesarjevo potrjenje, postal je pravno veljaven.

Ta zakon o drugi železniški zvezi s Trstom določa, da se mora ta proga zgraditi do leta 1905, oziroma, da se mora v tem letu izročiti prometu. Po naši zemlji bo tekla ta proga od Celovca na Jesenice, od tod na Bohinjsko Bistrico, dalje na Sv. Lucijo na Goriškem in od tam v Gorico, v Rifenberg, v Štanižel, na Opčine in od tod v Trst, kjer že teče državnoželezniška proga iz Hrpelj.

Ta proga bo veljala nad 100 milijonov kron. To je nerazmerno veliko, vzrok temu pa je, da se bodeta ravno na tej progi zgradila dva velikanska tunela, jeden skozi Karavanke, drugi pa skozi gorovje, ki loči Bohinj od Goriške.

Zgradba te železnice je po našem mnenju za prizadete kraje prava sreča. Pravi nebeški blagoslov bo, in zato je mora biti vesel vsak, komur je kaj za blagostanje ljudstva in dežele. Že ko bi nova železnica ne imela prav nobenega družega uspeha, kakor da bo za časa zgradbe dajala zaslužka prebivalstvu, bi jo morali pozdravljati. Koder se grade velika podjetja, tam leži denar na cesti, samo pobrati ga je treba. Seveda, kdor je tako slep in neumen, da ga ne vidi, ali tako lesen in dolgočasen, da mu ga drugi izpred nosa pobero, predno je stegnil roko, tistemu ni pomagati. Tisti pa tudi res ni vreden, da bi se mu žganjci zabelili. Kdor hoče danes v svetu naprej priti, mora imeti kaj soli v glavi, mora biti delaven in spreten. Tepci niso za drugo, kakor da krave pasejo.

V neki vrsti časopisja smo povodom sprejetja in sankcije investicijske predloge čitali dolge jeremijade. Tako duševno hrano morejo prebavljati pač sami ljudje, ki ne vidijo dlje kakor do konca tiste lesene žlice, s katero klepljejo svojo prežgano juho. Jedni teh listov so grmeli proti kapitalizmu, češ, fabrikantje bodo zopet zaslužili. Pri tem pa niso pomislili, da fabrikantje dajejo na tisoče ljudem kruha boljšega kruha, kakor bi ga sicer imeli. Drugi zopet tarnajo, da bo železnica ljudi